

Bokito leeft voort

In april is Bokito overleden, de dominante mannetjesgorilla in Diergaarde Blijdorp. **Zijn naam staat voor altijd symbool voor creaturen die zich superieur en onschendbaar wanen.**

Ze hebben altijd gelijk en er valt ze nooit iets te verwijten. Ze hebben een grote mond, dulden geen tegenspraak en schuwen geen enkel middel hun doelen te halen. Manipuleren hebben ze daarbij tot kunst verheven.

Hebben Bokito's eenmaal de macht, dan moet de buitenwereld van goeden huize komen om ze daar weer uit te krijgen. Ik maak me om die reden zorgen over Bokito. Als gorilla was hij nog makkelijk herkenbaar, maar de menselijke pendant laat zijn ware aard wat minder gemakkelijk zien.

TOFFE JONGENS

Ik laat Poetin en Trump graag onbesproken. Iedereen herkent de Bokito in hen. Minister Wiersma was iets moeilijker te herkennen. Het duurde even voordat zijn zorgvuldig opgebouwde imago van toffe jongen de keerzijde toonde.

Maar zagen beleggers in DSM ook de Bokito in Firmenich? DSM mocht van de eigenaren, de gelijknamige Zwitserse familie, geen voorafgaand boekenonderzoek doen om de onderneming goed te kunnen inschatten. De risico's die deze Zwitserse arrogantie in zich droeg, werden uiteindelijk voor lief genomen, maar inmiddels zijn de eerste negatieve ef-

DE BOKITO'S
VAN
EXTINCTION
REBELLION
BRAKEN MET
DE DIALOOG

GERBEN EVERTS
is directeur van de VEB

fecten duidelijk. Eerst pakte DSM omstandig uit met nieuws over de geweldige perspectieven van de Nederlands-Zwitserse fusie, om even later inderhaast een bericht uit te brengen over een zwaar onderzoek naar kartelafspraken bij de geur- en smaakstoffenfabrikant. De koers van DSM kreeg het meteen zwaar te verduren en de recente druk op de winstgevendheid roept verdere zorgen op.

MORELE SUPERIORITEIT

Dan de plakgrage klimaatactivisten. Tot vorig jaar kwamen we vooral de meer respectabele variëteit tegen. Ze traden in overleg en met resoluties werd samen met beleggers een steeds groter draagvlak voor een ambitieuzer klimaatbeleid gewonnen. De Europese wetgever heeft daarbij veel steun gegeven. Maar de Bokito's van Extinction Rebellion braken dit jaar met de dialoog. Het gevoel van morele superioriteit is gewoonweg te groot en tegenspraak wordt niet geduld. Ze ervaren het als hun recht om anderen te lijf te gaan, zoals bij de aandeelhoudersvergadering van Shell.

Maar ook andere oude-vertrouwde Bokito-reflexen zagen we dit jaar terug. Bestuurders die vinden dat juist zij langer moeten aanblijven dan is toegestaan. Bestuurders die vinden dat ze

recht hebben op een excessief hoge beloning of bonus, ook na vertrek. Of die vinden dat ze er prima een aantal commissariaten bij kunnen doen, ondanks grote weerstand van aandeelhouders. En commissarissen die daarbij recht praten wat krom is. Want zij beschikken als geen ander over een uitstekend moreel kompas.

DILEMMA'S

Ik heb vele jaren geleden trainingen over dilemma's georganiseerd, bijvoorbeeld hoe het eigenbelang van ondernemingen in balans is te brengen met hun publieke rol. De deelnemers eindigden dan meestal met hetzelfde inzicht. Dilemma's gaan niet over goed of fout. Een voorkeur heeft ook niets te maken met morele superioriteit, met het eerlijker, meer maatschappelijk betrokken of minder egoïstisch zijn. Het is maar net door welke bril je naar een dilemma kijkt, waarbij eerdere ervaringen, cultuurverschillen en de positie waarin iemand zich bevindt een belangrijke rol speelt.

Door open met elkaar over dilemma's te spreken, komen begrip en oplossingen naderbij. Oplossingen die op een bestendig draagvlak kunnen rekenen. Dat is de echte kracht van diversiteit. Dat is waarin de mens verschilt van gorilla's. En juist daarom moeten we ons stevig tegenover stellen tegen de nieuwe Bokito's.

Ik wens u een fijne zomer toe, met oplosbare dilemma's en (dus) veel goede gesprekken!